

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 12. detsember 2022
(OR. en)

15946/22

MOG 140
COPS 609
CFSP/PESC 1707
COHAFA 120
RELEX 1720
YEMEN 2

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu järeldused Jeemeni kohta

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused Jeemeni kohta, mille nõukogu võttis vastu oma istungil 12. detsembril 2022.

NÕUKOGU JÄRELDUSED JEEMENI KOHTA

1. Tuletades meelde nõukogu varasemaid, 2018. ja 2019. aasta järeltusi Jeemeni kohta, jälgib EL tähelepanelikult ja suure murega suundumusi riigis poliitilise olukorra jätkuva ummikseisu ajal. Pärast viimaseid nõukogu järeltusi on ELi suhted Jeemeniga laienenud ja süvenenud. EL ja selle institutsioonid on peamised osalejad ÜRO rahupüüdluste rahvusvahelises toetamises ning humanitaarküsimustes.
2. EL kinnitab taas oma põhimõttelist pühendumust Jeemeni ühtsusele, suveräänsusele, sõltumatusel ja territoriaalsele terviklikkusele ning ÜRO rahupüüdluste toetamisele ja ÜRO erisaadiku Hans Grundbergi toetamisele tema vahendamispüüdlustes. See hõlmab tihedat koordineerimist ÜRO erisaadiku, ELi institutsioonide ja ELi liikmesriikide vahel. ELi tegevuse mõju suurendab veelgi esindatus peamistes Jeemeni-teemalistes rahvusvahelistes formaatides ning koostöö tähtsaimate piirkondlike ja rahvusvaheliste partneritega. EL toetab president Rashad al-Alimit ja presidendinõukogu ühtsust.
3. Tuletades meelde nõukogu 20. juuni 2022. aasta järeltusi, mis käsitlevad ühisteatist¹ strateegilise partnerluse kohta Pärsia lahe riikidega, kinnitab EL Jeemeni tähtsust Pärsia lahe piirkonna riikidega strateegilise partnerluse loomise kontekstis, sealhulgas ülemaailmsete humanitaar- ja arenguvajaduste ning üleilmsete ja piirkondlike julgeolekuprobleemide valdkonnas. Euroopa Liidu prioriteedid on rahu ja stabiilsuse, sealhulgas meresõidu turvalisuse edendamine ning pingete leevendamine Pärsia lahe piirkonnas laiemalt. Lisaks kinnitab EL oma soovi osaleda süvendatud dialoogis ja koordineerimises piirkondlike osalejatega, et edendada piirkondlikku julgeolekut ja stabiilsust. Võttes arvesse Jeemeni konflikti mõju piirkondlikule julgeolekule ja stabiilsusele, kutsub EL rahvusvahelisi ja piirkondlikke osalejaid üles tegema Jeemeni osapooltega konstruktiivset koostööd ning tunnustab Pärsia lahe koostöönõukogu ja naaberriikide jõupingutusi Jeemeni rahupüüdluste toetamisel.

¹ JOIN(2022) 13 final, avaldatud 18. mail 2022.

4. ELi koostöö Jeemeniga on seotud ELi põhihuvide ja -kohustustega, sealhulgas järgmisega: rahu ja reeglitel põhineva rahvusvahelise korra toetamine; humanitaarolukorrast tulenev kohustus toetada Jeemeni rahvast; naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva tegevuskava rakendamine kogu maailmas; Jeemeni tähtsus peamiste merepõhiste energia ja muude kaupade tarneliinide jaoks, et tagada Pärsia lahe piirkonna ning Punase mere ja Aafrika Sarve julgeolek ja stabiilsus; ning vajadus ennetada terroriorganisatsioonide edasist levikut.
5. EL rõhutab vajadust reageerida humanitaarolukorrale, mis nõuab Jeemeni rahva toetamist. Rahvusvaheline reageerimine on endiselt suures osas alarahastatud, see hõlmab humanitaarabi andmist ja arengu toetamist Jeemenis. EL on samuti pühendunud sellele, et suurendada arenguabi kooskõlas rahuprotsessiga ning aidata veelgi kaasa Jeemeni majanduse ülesehitamisele, niipea kui jõutakse konfliktist püsiva poliitilise lahenduseeni. Äärmiselt oluline on pöörata rohkem tähelepanu naistele ja tütarlastele.
6. EL kinnitab taas oma pühendumust ÜRO juhitavale rahuprotsessile ja kaasavale lahendusele. Kuigi 2022. aastal tekkis ootus rahuprotsessi algatamiseks ÜRO erisaadiku läbiräägitud vahelehel alusel, väljendab EL kahetsust, et see ei ole veel realiseerunud. EL tunnustab Jeemeni valitsuse konstruktiivset lähenemisviisi vahelehel ajal ning piirkondlike osalejate, eelkõige Saudi Araabia ja Omaani jätkuvaid jõupingutusi vahelehel pikendamiseks. EL kordab oma tugevat toetust ÜRO erisaadikule Hans Grundbergile ning kutsub osapooli üles jätkama temaga konstruktiivset koostööd. Jõupingutused peavad olema suunatud püsiva relvarahu saavutamisele ning toetada tuleb ÜRO erisaadiku ettepanekuid luua kolmeastmeline (poliitiline, julgeolekualane ja majanduslik) raamprotsess, et saavutada Jeemeni konfliktile õiglane ja kaasav lahendus, sh naiste täielik, sisuline ja võrdne osalemine poliitikas kõigil tasanditel. ELi toetus põhineb integreeritud lähenemisviisil, mis hõlmab kõiki tegevussuundi ning keskendub vahendamise toetamisele ja koordineerimisele ning dialoogi ja relvarahu algatustele.

7. EL kutsub al-Houthi mässulisi tungivalt üles loobuma maksimalistlikest seisukohtadest ja tegema konstruktiivset koostööd ÜRO erisaadikuga ning rõhutab, kui oluline on relvarahu taastamine ja edasine laiendamine ning kõigi kaasnevate meetmete säilitamine ja laiendamine, sealhulgas maanteede taasavamine Taezis ja teistes kubernerkondades, kütuseveod Al- Hūdaydah' sadamasse ning kommertslennud Sanaasse ja sealt välja.
8. Olles mures osapoolte vahel 2. aprillil 2022 kokku lepitud vaherahu lõppemise pärast 2. oktoobril ning olles mõistnud teravalt hukka al-Houthi mässuliste korduvas droonirünnakus Jeemeni sadamataristule alates rünnakust Al-Dabba sadama vastu 21. oktoobril, kutsub EL eelkõige al-Houthi mässulisi tungivalt üles võtma kuulda ÜRO erisaadiku üleskutset rahule ja vaoshoitusele, samal ajal kui jätkuvad läbirääkimised vaherahu uuendamise ja pikendamise üle. Kõik rünnakud peavad lõppema. Rünnakud või ähvardused tsiviiltaristu vastu, nagu naftaettevõtete rajatised ja piirkonnas tegutsevad kaubalaevad, on vastuvõetamatud, pidades muu hulgas silmas meresõidu turvalisuse tähtsust. ÜRO Julgeolekunõukogu, mis esindab rahvusvahelist üldsust rahu ja julgeoleku küsimustes, nimetas 21. oktoobril toimunud rünnaku terrorirünnakuks. EL kordab oma muret keeruka raketi- ja droonitehnoloogia leviku pärast piirkonnas.
9. EL toetab jätkuvalt rahvusvahelist vaenutegevuse lõpetamise töörühma, mis ühendab ÜROd, ELi liikmesriike, USA-d ja teisi rahvusvahelisi partnereid, samuti ÜRO erisaadiku taotletud koordineerimismehhanismi mitteametlike vahendajate vahel. Väga oluline on toetada naiste täielikku, sisulist ja võrdset poliitilist osalemist kaasavate läbirääkimiste kõigil tasanditel, millesse on kaasatud kõik asjaomased pooled, sealhulgas kodanikuühiskond, naised ja noored.
10. EL on pühendunud Jeemeni territoriaalsele terviklikkusele ja vajadusele leida kaasav lahendus, toetab president Rashad al-Alimi jõupingutusi ning kutsub kõiki osapooli, sealhulgas Lõuna-Jeemeni üleminekunõukogu, üles tunnistama Palestiina presidendinõukogu ühtsuse põhjapanevat tähtsust püsiva rahu saavutamiseks Jeemenis.
11. Laiemas kontekstis tervitas EL Jeemeni poolt ÜRO Peaassambleel antud toetushääli, millega mõisteti hukka Venemaa agressioon Ukraina vastu ning rõhutati, kui oluline on jätkata toetust Ukraina territoriaalsele terviklikkusele ja reeglitel põhineva rahvusvahelise korra kaitsmisele mitmepoolsetel foorumitel.

12. EL kutsub konfliktiosalisi üles hoiduma igasugusest vaenutegevusest ja täielikult austama rahvusvahelist humanitaarõigust. EL nõuab tungival, et osapooled vabastaks relvajõudude poolt värvatud lapsed ning teeks ÜRO ja teiste humanitaarabiorganisatsioonidega koostööd nende laste taasintegreerimiseks oma kogukonda. Pooled peavad tagama tsiviilisikute, eelkõige naiste ja laste ning vähemuste hulka kuuluvate isikute, sealhulgas usuvähemuste, samuti rändajate, varjupaigataotlejate, riigisiseste põgenike ja pagulaste täieliku ja nõuetekohase kaitse Jeemenis.
13. EL on endiselt äärmiselt mures katastroofilise humanitaarolukorra pärast Jeemenis, kus üle 70 % elanikkonnast vajab humanitaarabi ja üle poole elanikkonnast kannatab tõsiselt toiduga kindlustamatuse all. EL kutsub pooli üles tagama täieliku, ohutu, kiire ja takistamatu juurdepääsu humanitaarabile ja humanitaarabitöötajatele kooskõlas rahvusvahelise humanitaarõiguse ja humanitaarabi põhimõtetega, diskrimineerimata abivajajaid, sealhulgas puuetega inimesi, kõigis mõjutatud kubernerkondades. EL kutsub üles viivitamata kaotama kogu riigis suured haldus- ja bürokraatlikud piirangud, millega piiratakse humanitaarabi kättesaadavust ja arengutegevust, ning vabastama humanitaarabiorganisatsioonide praegused ja endised rahvusvahelised ja kohalikud töötajad. Lisaks on vastuvõetamatud piirangud, nagu nn mahram, mille on eelkõige al-Houthi mässulised kehtestanud naissoost humanitaarabitöötajatele.
14. EL on mures Venemaa Ukraina-vastase agressiooni mõju pärast Jeemenile seoses toiduga kindlustatusega ning otsib lahendusi, et leevendada selle sõja mõju toiduainete tarneahelate terviklikkusele ja ülemaailmsele tootmisvõimsusele. Hoolimata uutest humanitaarvajadustest Euroopas, mis on tingitud Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu, suurendab EL 2022. ja 2023. aastal Jeemenile antavat humanitaarabi. Alates konflikti algusest Jeemenis on EL eraldanud enam kui 1,3 miljardi euro ulatuses abi ning on jätkuvalt mures riigis valitseva raske humanitaarolukorra pärast.
15. EL kordab oma üleskutset kõigile abiandjatele suunata rahalist toetust mitmepoolse humanitaarabisüsteemi kaudu, tagades seeläbi hästi koordineeritud ja tõhusama humanitaarabi ja arengutegevuse. EL toetab täielikult ÜRO ja teiste humanitaarabi- ja arenguorganisatsioonide rolli ja kohalolekut riigi kõigis osades.

16. Jeemeni praeguste humanitaarabivajaduste peamine põhjustaja on majandusolukord, mille jaoks on vaja struktuurset ja pikaajalist lähenemisviisi. EL kutsub osapooli ning riiklikke, piirkondlikke ja rahvusvahelisi osalejaid üles tegelema Jeemeni raske majandusolukorraga ning on jätkuvalt valmis toetama rahupüüdlusi ja pikaajalise taastumise majanduslikke elemente ja sellele pühendunud.
17. EL rõhutab vajadust jätkata sõltumatut ja erapooletut inimõiguste jälgimist ja tõsiste rikkumiste dokumenteerimist ning vastutusele võtmise ja üleminekuperioodi õigusemõistmise täielikku integreerimist rahuprotsessi, tuletades meelde naiste olulist rolli. EL kutsub Jeemeni osapooli, piirkonnas asuvaid riike ja laiemat rahvusvahelist üldsust üles hoidma seda küsimust päevakorras ning jätkama võimaluste uurimist sõltumatu mehhanismi loomiseks, et ennetada ja käsitleda inimõiguste rikkumiste ja kuritarvituste karistamatust eesmärgiga vältida Jeemeni rahva edasisi kannatusi. EL kutsub osapooli üles ennetama konfliktidega seotud seksuaalvägivalda ja pühendumata sellele, et võtta süüdlased vastutusele.
18. EL kutsub kõiki osalisi, eelkõige al-Houthi mässulisi üles vabastama röövitud isikud ja kõik ebaseaduslikult või meelevaldselt kinni peetud isikud. Piinamised, seksuaalne ja sooline vägivald, sealhulgas inimõiguste kaitsjate ja ajakirjanike vastu suunatud vägivald, peavad lõppema. EL kutsub samuti Jeemeni valitsust ja al-Houthi mässulisi üles jätkama vangide vahetusi.
19. EL kordab oma täielikku toetust ÜRO Jeemeni kontrolli- ja inspekteerimismehhanismile (UNVIM), jätkab oma rahalist toetust ning innustab ka teisi rahastajaid toetust andma. EL kutsub Jeemeni valitsust ja koalitsiooni üles toetama UNVIMi, et see saaks läbi viia oma operatiivset inspekteerimis- ja kontrollitegevust Al- Ĥudaydah's, Jeddahis ja King Abdullah Portis.
20. EL peab tervitatavaks piisavate rahaliste vahendite tagamist 1. etapi alustamiseks, et leida lahendus ohule, mida põhjustab FSO naftatanker Safer. EL toetab ÜRO juhitavaid jõupingutusi kokkulepitud lahenduse rakendamiseks. EL kutsub ÜROd tungivalt üles suurendama jõupingutusi kava elluviimiseks. Seni tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta ka erandolukorra plaanimist lekke, tulekahju või plahvatuse korral, kuna keskkonnaohtudel võivad olla katastroofilised tagajärjed.

21. Meresõidu turvalisusel on tugev mõju rahvusvahelisele merekaubandusele. EL on valmis tõhustama oma jõupingutusi, et suurendada usaldust ning edendada meresõiduohutust ja meresõidu turvalisust laiemas Pärsia lahe ja Punase mere piirkonnas. Sellele aitavad kaasa EUNAVFORi operatsioon Atalanta ja koordineeritud merelise kohaloleku kontseptsiooni rakendamine India ookeani loodeosas, samuti tõhustatud koostöö ja koordineerimine käimasoleva Euroopa juhitava Hormuzi väinas teostatava merelist olukorrateadlikkust käsitleva algatusega (EMASOH), mis kõik täiendavad üksteist.
-